

Мельник Н. І.

Національний авіаційний університет

ОСОБЛИВОСТІ ДИВЕРГЕНТНОСТІ БРИТАНІЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті досліджено особливості визначення сутності дивергенції у лінгвістичному контексті та представлено її класифікацію. Автором визначено, що сутність поняття «дивергентність» полягає у варіантному лексичному використанні значення, функції та морфологічних властивостей понять (словосполучень чи сталих виразів) між двома мовами. Дивергентність проявляється у мовознавстві через фонологізацію варіантів фонем, позиційну зміну звуків, алофонічну розбіжність у межах однієї фонемі та через мовну еволюцію. Встановлено, що лексико-семантичні дивергенти утворюються в рамках даного національного варіанту англійської мови, взаємодіють з його загальними англійськими значеннями, розширюючи при цьому семантичну структуру слова. Автором виокремлено та уточнено значення терміна «британізм», який визначено як основну форму запису англійського слова, характерну для англомовних лінгвістичних довідкових джерел.

З'ясовано, що чинниками дивергентності в англійській мові слугують соціокультурні зміни в суспільстві та історичний поступ мови, у національному варіанті мови лексика пристосовується до потреб нації, тому в семантичній структурі слова з'являються нові локально марковані значення.

У статті також проаналізовано особливості змістових зв'язків дивергентних значень в семантичній структурі багатозначних слів у англійській мові та встановлено, що вони характеризуються як суспільним розвитком, так і взаємовпливом лексичних, семантичних, граматичних та інших явищ у мові. Автором з'ясовано, що дивергентність поділяється на імплікаційні (когнітивний аналог реальних зв'язків сутностей об'єктивного світу) та класифікаційні (спільність сутностей об'єктивного світу, що виявляється певними ознаками) зв'язки між поняттями. Встановлено, що класифікаційні зв'язки переважають над імплікаційними, а серед класифікаційних зв'язків пріоритетним є гіпер-гіпонімічний зв'язок. Аналіз змістовних зв'язків дивергентних значень в семантичній структурі багатозначних слів в макросистемі англійської мови дозволяє на наступних етапах дослідження виявити культурно-специфічні когнітивні моделі, що лежать в основі формування дивергентів і визначення загальних тенденцій розвитку полісемії в умовах макросистеми англійської мови

Ключові слова: дивергенція, лексико-семантичний дивергент, дивергентні зв'язки, семантична структура.

Постановка проблеми. Теорія і практика перекладу англійської мови засвідчує широкий спектр розбіжностей та варіантів інтерпретації та розуміння понять, термінів, фразеологічних зворотів як на різних граматичних, так і на екстраграматичних рівнях. У такому аспекті перекладачу чи мовцю важливо знати різні типи розбіжностей (дивергентності), щоб отримати правильний переклад речень з англійської українською мовою й навпаки. Переклад та інтерпретація іншомовного тексту неможлива без розуміння дивергентності та її особливостей, що забезпечують як якість перекладу, так і свідчать про компетентність особи, яка інтерпретує чи перекладає.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен дивергентності в практиці перекладу

досліджувався у теорії мови та в літературі з різних теоретичних підходів з метою створення належної класифікації та систематизації [19; 20; 15; 23]. Аналіз досліджень вітчизняних (О. Деменчук [5], О. Дубенко [6], І. Ковальська [7], О. Селіванова [13]) та зарубіжних дослідників (С. Мелематідоу [27], В. Бечер, Дж. Хауз, С. Краніч [16], К. Кьойль, К. Браунмуллер [23]) свідчить, що існуючі праці частково відображають проблему дивергентності англійської мови та особливості перекладу дивергентних понять, термінів тощо. Так, у своїх працях С. Дейв та Б. Пусек обговорюють основні класи розбіжностей перекладу [18], що запропоновані дослідницею Б. Дорр [19], та outline – інтерлінгвальний підхід для аналізу окремих аспектів дивергентності перекладу

між англійською та східноазійськими мовами. Дослідники Д. Гупт та Н. Чатержі пропонують єдиний підхід до їх ідентифікації та вирішення феномену дивергентності [21].

Постановка завдання. Як свідчить аналіз, проблема дивергентності у перекладі характеризується багатоаспектністю та складністю, оскільки і досі наявні істотні розбіжності у підходах до розуміння, класифікації та сутності феномену дивергентності. Водночас залишається широкий спектр питань, що залишилися поза увагою дослідників. Отже, явище дивергентності англійської мови у процесі перекладу українською потребує більш ґрунтовного підходу до вивчення. Зокрема, нас цікавить класифікація англійських дивергентів, яка становить **мету** даного аналітичного дослідження, представленого у **статті**.

З огляду на сформульовану мету статті доцільним буде послідовне розв'язання комплексу таких **завдань**: визначити сутність понять «дивергентність» та «лексико–семантичні дивергенти», уточнити значення терміна «британізми»; проаналізувати особливості змістових зв'язків дивергентних значень в семантичній структурі багатозначних слів у англійській мові; з'ясувати класифікаційні зв'язки між національним варіантом певних понять та його варіантами.

Виклад основного матеріалу. У вузькому розумінні дивергенція – це історичне розходження звуків мови, зумовлене їхнім фонетичним положенням [3, с. 293]. Згідно з висновками зарубіжних дослідників дивергентність у контексті дослідження мовних явищ виникає при варіантному лексичному використанні значення, функцій та морфологічних властивостей понять (словосполучень чи сталих виразів) між двома мовами. Отже, навіть за наявності узагальнених словників та каталогізованих довідкових видань з готовими перекладами явище дивергентності може спостерігатись під впливом розвитку мови у соціокультурному контексті. У ширшому значенні дивергентність представлена у різних зарубіжних довідникових джерелах. Дивергенція (від лат. “divergere” – виявляти розходження) – подальше розходження, віддалення однієї від одної споріднених мов або діалектів. Поглиблення дивергенції може призводити до нового розщеплення єдиної мови на самостійні окремі мови [12]. Дивергенція в лінгвістиці – це 1) фонологізація варіантів фонем в зв'язку з усуненням позиційних умов, які спочатку зумовили дане варіювання (наприклад, в історії російської мови утворення твердих і м'яких приголосних фонем з однієї фонемі

після втрати редукованих і в історії англійської мови утворення фонем <s> і <z>, <f> і <v> з позиційних варіантів тієї самої фонемі); 2) позиційна зміна звуків, алофонічна розбіжність в межах однієї фонемі; 3) мовна еволюція, в результаті якої діалекти однієї мови відокремлюються від інших діалектів цієї ж мови і утворюють самостійні мови [11]. Лінгвістична дивергентність посиляється на один із п'яти принципів, за допомогою яких можна виявити граматизацію під час її проведення. Інші чотири – шаруватість, спеціалізація, наполегливість та категоризація. Дивергенція характеризує поняття, яке сформувалося після певної орфо- чи фонозміни. Наприклад, коли лексична форма зазнає граматизації до фонемі чи афікса, оригінальна форма може залишатися автономним лексичним елементом та зазнавати тих самих змін, що і звичайні лексичні елементи [22, с. 22]. Отже, існування дивергентності перекладу ускладнює адаптацію вихідних структур до цільових структур. У процесі використання тексту ці розбіжності роблять переклад певних одиниць між мовами, розбір і вирівнювання на рівні слів, лексико-семантичну лексикографію та синтаксичні структури непрактичними. З огляду на це важливим є визначення класифікаційних особливостей дивергентів англійської мови.

Взаємодія національних варіантів (американського, британського тощо) в макросистемі англійської мови характеризується дією тенденцій конвергенції і дивергенції [8, с. 6]. Одним з проявів тенденції дивергенції (наявності *локально маркованих дивергентів* (далі – ЛМД) в структурі багатозначного слова в умовах національно-територіальної варіативності мови) на лексико-семантичному рівні є формування регіонально маркованих значень в структурі багатозначного слова, властивих національному варіанту (сукупність даного варіанту літературної мови і поширених в межах його ареалу територіальних діалектів [14, с. 19] англійської мови, тобто дивергентних значень). Лексико–семантичні дивергенти (далі – ЛСД) багатозначного слова розрізняються в контексті змісту за умови спільності вираження певного поняття [14, с. 114]. Дивергентні значення слова, що утворюються в рамках даного національного варіанту англійської мови, взаємодіють з його загальними англійськими значеннями, розширюючи при цьому семантичну структуру слова.

Період кінця ХХ – початку ХХІ століття ознаменований наявністю підвищеного інтересу до явища лексичної багатозначності. Як конститутивна властивість мови, що впливає із самої

її сутності [14, с. 203], полісемія займає одне з центральних положень у лінгвістичних дослідженнях. Багато вчених характеризує багатозначність як універсальну властивість природних мов. Грунтуючись на результатах своїх підрахунків, Р. Лангакер ще на початку 70-х років ХХ століття вводить в лінгвістику поняття «повсюдність полісемії в англійській лексиці» з огляду на те, що понад 58% слів, зафіксованих тезаурусом П. Роже, є багатозначними [24, с. 72]. Регулярність полісемії, яка підтверджується великим емпіричним матеріалом, свідчить про глибинний характер цього явища, яке зачіпає, на думку О. Гервей, саму суть організації природних мов та людської свідомості [4, с. 6].

Вивчення особливостей розвитку полісемії на базі дивергентних значень в рамках макросистеми національної негомогенної мови дозволяє детально розглянути процес взаємодії національних варіантів на лексико-семантичному рівні, а також розширити наше уявлення про розвиток макросистеми англійської мови під впливом культурно-специфічних факторів. Завданням даної роботи є виявлення характеру змістовних зв'язків дивергентних значень, що розвиваються в структурі слова в британському варіанті англійської мови (одному з центральних його варіантів), що дає уявлення про механізми становлення регіональних значень і розвитку багатозначності слова в умовах національної поліваріантності мови.

Як засіб спілкування і передачі інформації в багатьох країнах англійська мова характеризується певними відмінностями або особливостями на кожній з територій її використання, в тому числі і як національної і офіційної державної мови. Ці відмінності виражені у вимові, орфографії, лексиці та граматиці. Вони відзначаються в літературній нормі при збереженні загальноанглійського ядра. У мові взаємодіють такі приватні системи, як ідіолект, соціальний і територіальний діалекти та літературний стандарт, тому індивідуальні особливості кожної з цих систем ніколи не можуть бути представлені в чистому вигляді й жодна лінгвістична система не може бути тотожна сама собі [9, с. 10]. Дані міркування підкріплюються прикладом лексико-семантичних дивергентних імен осіб в британському варіанті англійської мови, які існують тільки на рівні мікросистеми, яка є всього лише частиною всієї макросистеми англійської мови.

Лексика як найдинамічніший елемент мови значною мірою схильна до змін в ході розвитку суспільства [8, с. 3]. У лексиці відбиваються дрібні

рухи життя етносу. У національному варіанті мови лексика пристосовується до потреб нації, в результаті чого в семантичній структурі слова з'являються нові локально марковані значення. Отже, мова (зокрема, її словниковий склад) є відображенням культури країни, в ній проявляються і під її впливом формуються особливості картини світу, характерної для даного мовного співтовариства. Утворення нових значень, пов'язане з культурно-соціальними змінами в житті народу, здійснюється під впливом екстралінгвістичних причин зміни і розвитку семантичної структури слова.

Вивчаючи змістовні зв'язки лексико-семантичних дивергентів-британізмів (основна форма запису англійського слова характерна для англійської мови лінгвістичних довідкових джерел [26]), важливо звернутися і до лінгвістичних причин зміни і розвитку семантики слова, які при всьому своєму різноманітті зводяться до того, що слово існує не ізольовано, а в тісному зв'язку з іншими одиницями мови. Вхідження кожної нової лексеми в систему мови супроводжується її взаємодією зі значеннями інших слів. На думку М. Маковського, жодне значення не може існувати у відриві від зовнішнього оточення, яким є як окрема лексема, так і окреме значення або кілька значень в межах однієї або декількох лексем [9, с. 40]. Для виявлення особливостей змістовних зв'язків дивергентних значень в структурі багатозначних слів в рамках макросистеми АМ на базі британського варіанту було відібрано 157 полісемантів із сучасних англійських тлумачних словників, що містять лексико-семантичні варіанти зі значенням особи, марковані як *British*. Аналізу з метою встановлення їх змістовних зв'язків були піддані 263 значення в структурі 157 полісемантів, 162 з яких – дивергентні значення з позначкою *British*.

Аналіз змістовних зв'язків дивергентних значень спирається на концепцію лексичного значення і лексичної полісемії М. Нікітіна, згідно з якою в синхронному плані змістових зв'язків словозначення як відображення концептуальних зв'язків поділяються на *імплікаційні* та *класифікаційні* [10, с. 37]. Імплікаційні зв'язки понять – це когнітивний аналог реальних зв'язків сутностей об'єктивного світу, тобто зв'язків між речами, між частиною і цілим, річчю і ознакою, між ознаками речі [10, с. 37]. Наприклад, слово “*love*” має загальноанглійські значення “*a strong feeling of caring about someone, especially a member of your family or a close friend*” та “*a strong feeling of liking*

someone a lot combined with sexual attraction”, а також має британське дивергентне значення “*someone that you feel a strong romantic attraction to*” [25, с. 963]. Очевидно, що дивергентне значення утворилося шляхом метонімічного перенесення на базі співвідношення «почуття – особистість, до якої хтось відчуває подібне почуття». Між цими значеннями є імплікаційний зв’язок. У досліджуваному матеріалі приклади імплікаційних зв’язків британських дивергентних значень з вихідними значеннями в семантичній структурі лексичних одиниць нечисленні – лише 17 випадків. Це складає 10,5% досліджуваних британських дивергентних значень.

Як стверджує М. Нікітін, об’єктивною базою класифікаційних зв’язків є спільність сутностей об’єктивного світу, що виявляється певними ознаками [10, с. 39–40]. Такі зв’язки можуть бути симілятивними і гіпо-гіперонімічними. Класифікаційні зв’язки концептів є розумним аналогом розподілу ознак і сутностей об’єктивного світу [10, с. 40]. Зв’язок між двома концептами встановлюється у свідомості, але відображає не будь-який зв’язок між відповідними сутностями, а спільність властивих їм ознак. Такі зв’язки можна назвати асоціативними [10, с. 40]. Так, лексична одиниця “*snout*” поряд з загальноанглійським значенням “*the long nose of a pig or a similar animal*” має дивергентне значення “*someone who gives information about criminals to the police*” [25, р. 1567]. Аналізуючи семантичні зв’язки даних словозначень, ми виявляємо, що прямого зв’язку між довгим носом якої-небудь тварини і спецагентом немає, проте очевидною є схожість функцій діяльності – вишукувати, винюхувати їжу (для тварини) і інформацію (для особи).

Симілятивний синестетичний зв’язок концептів також відображається в змістовних зв’язках дивергентних значень британізмів у досліджуваному матеріалі, наприклад, в рамках лексеми “*lemon*” взаємодіють п’ять ЛСД: три з них загальноанглійські: 1) “*a fruit with a hard yellow skin and sour juice*”; 2) “*a pale yellow colour*”; 3) “*something that is useless because it fails to work or to work properly*”, а два значення в британському варіанті англійської мови, одне з яких – ім’я особи: 4) “*a drink that tastes of lemons*”; 5) “*a silly person*” [25, с. 922]. Якщо радіальний зв’язок значень № 2 і 4 з основним значенням № 1 видається очевидним, то встановити напрям і тип змістовних зв’язків значень № 3 і № 5 спочатку досить складно. Дані етимологічного словника [17, с. 588] допомогли простежити логічний ланцюжок розвитку значень

«марна річ» (№ 3) і «дурна людина» (№ 5). Значення «марна річ» з’явилося спочатку в американському варіанті англійської мови в 1909 році в сленгу, можливо, через кримінальний сленг, в якому існувало значення “*a person who is a loser; a simpleton*”, пов’язане з виразом “*to suck the juice out of a lemon*”. Лимон, з якого вичавили сік, – просто шкірка з цедрою, які викидають. Так, шляхом метафоричного перенесення виникло значення «непотрібна, марна річ». Поява значення «дурна людина» зумовлена наявністю в британському сленгу виразу “*to hand somebody a lemon*”, що означав “*to pass off a sub-standard article as a good one*”. Отже, метафоричний перенос при формуванні даного значення слова “*lemon*” (“*a substandard article*”) заснований на схожості сприйняття, адже людина, скуштувавши лимон, неодмінно скривиться. Також вона може зморщитися, відчуваючи неприємне відчуття, помітивши, що їй «всунули» бракований товар. Формування значення «дурна людина», мабуть, засноване на такому значенні слова “*lemon*”: «товар, що не відповідає стандарту, другосортний – інтелектуально убога людина». Дурість дратує, змушує відчувати неприязнь до дурня, як і смак лимона – не найприємніший смак, і навряд знайдеться багато любителів цього кислого смаку. У цьому випадку спостерігається симілятивний синестетичний зв’язок концептів, вербалізований даними ЛСД. Приклади симілятивних зв’язків дивергентів-британізмів склали 32,1% (52 випадки).

Гіпо-гіперонімічні зв’язки встановлюються між концептами різного рівня узагальнення. Залежно від напрямку зв’язку розрізняють зв’язки генералізації і спеціалізації [10, с. 40]. Коли старе значення відповідає родовому поняттю, а нове – одному з двох вхідних в нього, ми маємо справу з процесом спеціалізації (звуження значення) [2]. Прикладом зв’язків спеціалізації можуть слугувати взаємозв’язки між вихідним і дивергентними значеннями в лексемі “*leader*”: “*someone who conducts a band*” > Br. “*the main violin in the orchestra*” [25, с. 913], де спостерігається уточнення вихідного значення. Приклади гіпер-гіпонімічних класифікаційних зв’язків спеціалізації склали 43,8% (71 випадок) в досліджуваному матеріалі. У разі розширення (генералізації) розвиток нового значення йде в протилежному напрямі, тому слово, що позначало тільки одне з видових понять, розширює своє значення до родового поняття [2, с. 65–73]. Зв’язок генералізації спостерігається в такому прикладі: *dark horse* – “*someone who is not well known, and who surprises*

people by winning competition” > Br. “*someone who does not tell people much about themselves, but who has surprising qualities and abilities*” [25, с. 396]. Приклади гіпо–гіперонімічних класифікаційних зв’язків склали 8,6% (14 випадків) у досліджуваному матеріалі. При аналізі полісемантичності слів з британськими дивергентними значеннями імен осіб в цілому було зафіксовано 137 випадків (84,5% класифікаційних зв’язків дивергентних і вихідних значень).

Решта 5% досліджуваного матеріалу, що подається словниками, як і у випадках полісемії, фактично є лексичними омонімами – словами, ідентичними за формою, але різними за значенням, що не мають спільних семантичних компонентів. Наприклад, *recorder* – “*a musical instrument that you play by blowing into a hole at the top while putting your fingers over other holes*” є омонімом іменника “*recorder*” зі значенням “*someone whose job is to make an official record of what is said in the court*” [26, с. 1181], хоча в словнику обидві одиниці поміщені до однієї вокабули як ЛСВ полісемантів. Британізм “*keeper*”, утворений в результаті усічення від слова “*goalkeeper*”, є омонімом слова “*keeper*” зі значенням “*someone who is responsible for looking after something*”, у словникову статтю якого він включений як ЛСД [26, с. 782]. У словникову статтю іменника “*grass*” зі значенням “*a very common plant with thin green leaves that covers the ground*” входить британізм “*grass*” зі значенням “*a person, usually a criminal, who tells the police what other criminals have done*” [26, с. 620–621], утворений шляхом скорочення від іменника “*grasshopper*” – «коник» в розмовному значенні «донощик», що призвело до утворення омонімів.

Скорочення – це один із значущих шляхів утворення омонімів у сучасній англійській мові, в тому числі дивергентів. Наприклад, британізм “*sub*” зі значенням “*subeditor – someone whose job is to read what someone else has written and find and correct their mistakes*” є омонімом загальноанглійського слова “*sub*” зі значенням “*substitute, especially someone who plays instead of another player in a sport*” [26, с. 1429]. У британській англійській дивергенти-омоніми утворюються і в результаті створення одиниць римованого сленгу (rhyming slang). Британізм “*tea leaf*” зі значенням “*a thief*” [26, с. 1472], що включений до словникових джерел у статтях до слова “*tea leaf*” зі значенням “*a leaf from the tea plant that is dried, cut into small pieces, and used for making tea*” як дивергентне значення, є дивергентом-омонімом, утвореним в діалекті кокні в результаті римування *thief* – *tea leaf*. Отже, дивергенція варіантів англійської мови на лексико–семантичному рівні проявляється як в рамках полісемії, так і в рамках омонімії.

Висновки і пропозиції. Отже, здійснений аналіз змістовних зв’язків британських дивергентних значень імен осіб з вихідними значеннями дозволив встановити, що класифікаційні зв’язки переважають над імплікаційними, а серед класифікаційних зв’язків пріоритетним є гіпер–гіпонімічний зв’язок. Аналіз змістовних зв’язків дивергентних значень в семантичній структурі багатозначних слів у макросистемі англійської мови дозволяє на наступних етапах дослідження виявити культурно-специфічні когнітивні моделі, що лежать в основі формування дивергентів і визначення загальних тенденцій розвитку полісемії в умовах макросистеми англійської мови.

Список літератури:

1. Айзеншток І. До соціології повістей Квітчиних (на 150 роковини народження письменника). *Червоний шлях*. 1928. № 12. С. 133–149.
2. Арнольд І. В. Лексикология современного английского языка. Москва, 1959.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
4. Герви О. Ю. Виды лексической полисемии в структуре дискурса : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Москва, 2001.
5. Деменчук О. В. Колоративна композиція в англійській мові: когнітивно-ономасіологічний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. «Германські мови». Київ, 2003. 19 с.
6. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Вінниця : Нова книга, 2005. 224 с.
7. Ковальська І. В. Колористика як перекладознавча проблема : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. «Перекладознавство». Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2001. 19 с.
8. Крицберг Р. Я. Дивергенция региональных вариантов английского языка : автореф. дисс. ... докт. филол. наук. Киев, 2001.
9. Маковский М. М. Системность и асистемность в языке. Опыт исследования антиномий в лексике и семантике. Москва, 2006.

10. Никитин М. В. Курс лингвистической семантики. Санкт-Петербург. 1997.
11. Поливанов Е. Д., Мутационные изменения в звуковой истории языка. *Статьи по общему языкознанию*. Москва, 1968.
12. Психолінгвістика. URL: <https://psycholinguistics.fandom.com/wiki>.
13. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). Київ : Фітосоціо-центр, 1999. 148 с.
14. Швейцер А. Д. Литературный английский язык в США и Англии. Москва, 2003.
15. Barnett, Jim, Inderjeet Mani, Elaine Rich, Chinatsu Aone, Kevin Knight, Juan C. Martinez (1991 b). 'Capturing Language-Specific Semantic Distinctions in Interlingua-Based MT'. In *Proceedings of Machine Translation Summit*, 25-32, Washington, DC.
16. Becher, Victor, Juliane House, and Svenja Kranich (2009). Convergence and Divergence of Communicative Norms through Language Contact in Translation. In *Convergence and Divergence in Language Contact Situations*, ed. by Kurt Braunmüller, and Juliane House, 125–152. Amsterdam: John Benjamins
17. CDE – Chambers Dictionary of Etymology. New York : Chambers, 2006.
18. Dave, Sachi, Jignashu Parikh, and Pusak Bhattacharyaa (2001). 'Interlingua-based English-Hindi Machine Translation and Language Divergence'. *Machine Translation* 16 (4), pp. 251–304.
19. Dorr, Bonnie (1994). Classification of Machine Translation Divergences and a Proposed Solution. *Computational Linguistics*, Vol. 20 (4), pp. 597–633.
20. DORR, Bonnie, Necip Fazil Ayan, and Nizar Habash (2004). 'Divergence Unraveling for Word Alignment of Parallel Corpora'. *Natural Language Engineering*, 1 (1).
21. Gupta, Deepa, and Niladri Chatterjee (2003). Identification of Divergence for English to Hindi EBMT. In *Proceeding of MT Summit-IX*, pp. 141–148.
22. Hopper, Paul J. On some principles of grammaticization. In Elizabeth Closs Traugott and Bernd Heine, eds. *Approaches to Grammaticalization*, Vol. I. Amsterdam: John Benjamins, 1991. pp. 17–36.
23. Köhl, Karoline & Kurt Braunmüller 2014. In *Stability and Divergence in Language Contact [Studies in Language Variation*, 16]
24. Langacker R.W. *Language and Its Structure*. USA, 1973.
25. Longman Dictionary of Contemporary English. Italy : La Tipografica Varese, 2003.
26. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Malaysia, 2004.
27. Malamatidou, Sofia 2016. Understanding translation as a site of language contact. *Target* 28:3
28. Polivanov, E. D. Mutatsionnye izmeneniia v zvukovoi istorii iazyka. In his collection *Stat'i po obshchemu iazykoznaniiu*. Moscow, 1968. URL: <https://encyclopedia2.thefreedictionary.com/Divergence+in+Linguistics>.

Melnyk N. I. PECULIARITIES OF BRITISH WORDS DIVERGENCIES IN ENGLISH LANGUAGE

The features of defining the essence of divergence in the linguistic context are investigated and its classification is presented in the issue. The author has determined that the essence of the concept of "divergence" lies in the variant lexical use of the meaning, function and morphological properties of concepts (phrases or constant expressions) between two languages; divergence manifests itself in linguistics through the phonologization of phoneme variants, the positional change of sounds, the allophonic divergence within a single phoneme, and through linguistic evolution. It is established that "lexico-semantic divergences" are formed within the given national variant of English, interacting with its general English meanings, thus expanding the semantic structure of the word. The author singles out and clarifies the meaning of the term "Britishism", which is defined as the main form of English word-specific English-language reference sources.

It has been found that socio-cultural changes in society and the historical progress of the language serve as factors of divergence in the English language, in the national version of the vocabulary is adapted to the needs of the nation, and as a result, new locally-marked meanings appear in the semantic structure of the word.

The article also analyzes the peculiarities of the content relations of divergent meanings in the semantic structure of multivalued words in English and finds that they are characterized by both the social development and the interplay of lexical, semantic, grammatical and other phenomena in the language. The author has found that divergence is divided into implicit (cognitive analogue of real relations of the entities of the objective world) and classification (community of the entities of the objective world, which is manifested by certain features), connections between concepts. It has been found that classification links outweigh the implication, and hyper-hyponomic communication is preferred over classification relations. The analysis of the substantive relations of divergent values in the semantic structure of multivalued words in the English macro-system allows us to identify, in the following stages of the study, the cultural-specific cognitive models that underlie the formation of divergences and determine the general trends of polysemy development in the macro-system.

Key words: divergence, lexico-semantic divergence, divergence, semantic structure.